

ივერია

გაზეთის დასაყვედურად და ყველა განცხადებასა დასაპეტაკად უნდა მივმართოთ: თუ ვინმე რაღაც ცინს, ვუთხრო, ავტოლის ქუჩაზე, ვარანტოვიძის პირდაპირ, თავ. გრუზინსკის სასახლეში; წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების განცხადებას, სადაც დაწინაურებულია მისი სახელმწიფო, სასახლის ქუჩაზე.

ესი განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტროქონი რეკავთო.

გ ა ზ ე თ ი ლ ი რ ს			
თვე	მთლიანად	თვე	მთლიანად
12	10	6	6
11	9 50	5	5 50
10	8 75	4	4 75
9	8	3	3 50
8	7 25	2	2 75
7	6 50	1	1 50

ცალკე ნომერი—ერთი შუური

1877—1893 **საზოგადოებრივი და სალიტერატურული გაზეთი** 1877—1893

„ივერია“

გამოდის 1893 წელს იანვარში, როგორც საქმე-ვისა და სხვა ლიტერატურული გაზეთი, მისი მართლმადიდებელი ღმერთისა და სხვათა მიერ, ნიკოლოზის ქუჩაზე, ვარანტოვიძის პირდაპირ, თავ. გრუზინსკის სასახლეში, № 21; ბ) ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების კანცელარიაში, სასახლის ქუჩაზე, თავდასწავლათა საიდუმლო-მამულა ბანკის ქარვასლის გალერეაში.

ტელეგრაფული მისამართი უნდა დაიხატოს შემდეგნაირად: **Тифлисъ. Въ редакцію грузинской газеты „ИВЕРІА“.** რედაქცია ამასთანავე ზღვდება, რომ ავი გაზეთის გაზეთის გამო შესახებ მისთვის მართლად იმ სულა-მომსურათა წინაშე, ვინც გაზეთის დაკეთებასთან დაკავშირებულია, თუ ისინი არ არიან დაკავშირებული და სხვა წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების კანცელარიაში წარმოდგენს, ანუ გამოცხადებს.

გაზეთის ფასი დასაყვედურად გაზეთის სათაურზე, ხოლო სრული პირობანი გაზეთის დაკეთების გამომცემელს უნდა დასაყვედურად გვერდზე.

ქართული თეატრი
ოთხშაბათს, 27 იანვარს,
ქართულ დრამატულ საზოგადოების
არტისტებისაგან წარმოდგენილ იქნება:

I
პირველად ახალი ჰიუსა
თავ. დავით კრისთაძისა

საზოგადოებრივი საქმე
კომედი 4 მოქმ. ჩვენის სტოგურბიდან

II
არც იქით—არც ბუქით
ფილმული 1 მოქმ. ვალდ. გ. გენის მიერ
მონაწილეობას მიიღებს მთელი დასი.
დასაწყისი სწორედ 8 საათზე.

ადმინისტრატორი გ. გუნიანი

რადგან 24 იანვარს დანიშნული საზოგადოებრივი კრება ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების არ შესდგა წევრთა საკმაო რიცხვის დასწრებით, ამიტომ, თანხმდნ საზოგადოების წესდების § 15-ის, ხელ-ახლად დანიშნულია, კერძო, 31 იანვარს, დღის 11 საათზე, სათავად-აწინაურებული ბანკის დარბაზში. კრებაში უნდა განიხილოს შემდეგი საკანები: ა, ანგარიში საზოგადოების მოქმედებისა და წესთა ვერც ჩვენის ატორის წიგნები გაეცემა.

ველეტონი

ველბრძოლის შემდგომი

„ახალი ანანია“, აღნიშნულია. წიგნი I, ანანია; წიგნი II: ხალხური ლექსები; წიგნი III: წიგნი ამბები; წიგნი IV: წიგნი ამბები; წიგნი V: ვასარობები. ტფილისი. 1892 წ.

II (შემდეგი)

ყოველივე ზემოდ ნათქვამი თუმცა პირდაპირ აღნიშნულია „ახალი ანანია“ არ შეეხება, მაგრამ გვიხატებს, ნათესავს მუცხის იმ გზას, რომელზედაც უნდა დადგეს კრიტიკა საზოგადოებრივი მოქმედებისა და წიგნების გარჩევის, და, რასაკვირველია, საზოგადოებრივი მოაზროვნეობა

* იხ. „ივერია“ № 16.

დებისა 1 სექტემბრიდან 1891 წლის 1 სექტემბრამდე 1892 წლის; 2, მოხსენება საგარეო ხარჯ-აღრიცხვის შესახებ 1892—93 წლისათვის, და 3, არჩევანი საზოგადოების ახლის წევრებისა.

უცდამსწრე კომიტეტი ტელეგრაფის სათაურად წარმოდგენს ბანკის ამით აცხადებს ბანკის დამფუძნებელ წევრთა და მსხვერპლთა საინტერესო, რომ წესდების 82 მუხლის ძალით, 14 თუბურად, დადის 10 საათზე, ბანკის შენობაში, ფურცელისა და ქაქუჩაზე, დასაწყისად საკანგებო კრებაში.

- საკანნი კრებისა:
- 1) მოხსენება შესახებ იმისა, რომ გადადებულ ქვენს 15 თათი მანათი კახეთის რაიონის გზის გამოსაცვლევად.
 - 2) მოხსენება შესახებ იმისა, რომ გადადებულ ქვენს 1000 მანათი ხიზანთა დებულების ხელ-ახლად განხილვის შესახებ თხოვნის შესადგენად, რომელიც უნდა მიერთდეს უბილესს მთავრობას.
 - 3) მოხსენება შესახებ განმარტებისა და შეცვლის იმ მინდობილებისა, რომლითაც ხელმძღვანელობს ბანკის მმართველობა შესაცვლევად 6⁰/₁₀₀ ან სესხა 5⁰/₁₀₀ ანად.

და წესთა ვერც ჩვენის ატორის წიგნები გაეცემა.

ვიღებ აღნიშნულის წიგნების გარკვევას შევუდგებოდეთ, მოვიმინოთ სიტყვა თვით ატორისა, შემადგენლობისა, შესახებ იმისა, თუ რა მნიშვნელობას და გზას აძლევს დამწერი თავის ნაწერს, რა ნაკლი შეეძლოს ჩვენს ღირბის საყვედურს ლიტერატურაში, რა გიფთხა ახალი ან მველი პატრიტულად პედაგოგია.

ესრულე წოდებულს წინასიტყვაობის მაგიერ—ში აღნიშნული გვიწერს: „დღეს ჩვენში დიდ საჭიროებას შეადგენს საზოგადოებრივი საყვედურის წიგნები და კერძოდ ლაზაროვიანი (I) რომ საზოგადოებრივი ჩვენ ამ განზრახვით დავიწყებთ „ახალი (II) ანანია“ გამოცემად და, თუ რომ (I) ეს ჩვენი განზრახვა ცალკე მანკი განახორციელებს იმ ჩვენს იმ დღეებს (რომელს იმდენს?) და, მეორედ არის, შეუძლებს შემოსხმებულ წაღს—მაშინ ჩვენ გულთ და სულთ მკითხველი ვიქნებით ამ საქმისა.“

ეს „ახალი ანანია“ გამოცემა 33 პა-

ახალი ამბავი

* თანხმდ სურვილისა ბნის გრიგოლ კოპნოვისა, რომელმაც წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოებას* შესწირა ერთი თუმანი, ხსენებული საზოგადოების გამგეობამ გავხანა ოცი ცალი „დღედაენისა“ ქედში და ათი ცალი იმვე წიგნისა ბორჩხაში, სულ ოცდაათი ცალი. უდიანი, ღირებული ცხრა მანეთად და თუამეტს შაურდ. (9 მ. 90 კ.).

* 24 იანვარს დანიშნული საზოგადოებრივი კრება ქართველთა შორის წერა-კითხვის საზოგადოებისა არ შესდგა, რადგანაც კრებას არ დაესწრა წევრთა კანონიერი რიცხვი.

* ხელ, 27 იანვარს, ქართულ ლიტერატურულ საზოგადოების მიერ წარმოდგენილ იქნება პირველად კომედი და ერსთავისა „საზოგადოებრივი საქმე“ და ვოდველი „არც იქით, არც ბუქით“.

* ღღეს სილამის 7¹/₂ საათზე გაიმართება მორაგი კრება კავკასიის სამეურნეო საზოგადოებისა და წიგნების თვითნა მოხსენებაში—ბნის დანიშნულტეტი და ბნის ფარალოგი.

* ჩვენს გაზეთში, № 17, დაბეჭდილი იყო, რომ ბათუმში ეხლანამ საქონლის სიდგურზედ მომხდარ ავანაჰობის გამო დატყრილია ორი ძმა ქსანდინოვიძე, ერთი უფროსი მელუმი პუე და მეორე აქუბის მიხეილო. ახლა სამიველი წყაროდ გვეტყობინებენ, რომ ორივე ზემოხსენებულს კაცი ვინა ვინა ვინა ვინა ვინა ვინა იმით მიმართ მიმართული ექვი უსაფუძვლო აღმოჩენილა. ვანუთავისუფლებით აგრედე ამითანვე დატყრილი ანაგარად ეტყვიდა, რომლის შე-

ტარ-პატარა წიგნად და შეიცავს—წერა-კითხვის, წერილ-წერილ ლექსებს (I), პატარა-პატარა ამბებს (II), პირველ-დაწყებით (III) ცნობებს სხვადასხვა მერსიერებთან (მინერალოგიკა, ბოტანიკა, ვან, ზოოლოგიკა, ფიზიკა, გეოგრაფიკა, ისტორიკა...); თითო იქნება არა ნაკლებ 82 გვერდისა და ელოდება ორი შური.

აქედამ ჩვენს ესცნობთ, რომ „ახალი ანანია“ ოჯახებში სახარებელი წიგნია და არა სკოლებში. ეს ცხადდება უფრო სამწიგნო საქმისათვის, ამ გატყობის გამო უფრო მეტი მოთხოვნაა ბნის აღნიშნულის წიგნს; ჩვენც უნდა მივუბნო უფრო მეტი ყურადღება უნდა მივუბნო „ანანია“ და არ დავტოვოთ აუნუსხავი არც ერთი შეცდომა, თუნდ სულ მცირეც იყოს. სასკოლო წიგნის ნაკლი ადვილად შესაძლოა დასწავლულმა შევსოს, გაასწოროს. მაგრამ საოჯახო წიგნის ნაკლი-ე ნაკლად დარჩება და გამარინადი არ ეყოლება.

სახებ გაზეთში მაშინ არა თქმულა-რა.

* ხელშემათის, 28 იანვარს, დანიშნულია დღესასწაული საზოგადოებრივი ღირსების დღესასწაული თეატრის არსებობის 35 წლის შესრულებისა გამო. საიგნებ-ლეო წარმოდგენაში მონაწილეობას მიიღებენ, სომეხთა დრამატული და სის გარდა, აგრედე, ქ-ნი მონაზონი, ლასსლი და ქ-ნი აბაშიძე, ფორკატი და ლასსლი. წარმოდგენის დაწყებამდე ბნის ტრიკოვი წიკითხვის მოკლე მოხსენებას სომეხ თეატრის შესახებ. შემდეგ ქ-ნი აბაშიძე და ფორკატი მიულოცვენ საიგნებ-ლეო დღესასწაულს სომეხ თეატრის და ქ-ნი ლასლი წიკითხვის ფრანგულენაზედ ფრანსუა-კოხს ლექსს „La benediction“; სომეხ თეატრის დასი წარმოდგენს ფილმ-ოვლის ვოდველის „დალა-ლალა“ და შემდეგ ბ-ნი ოღინი გაპარ-თავს ცხველს სურათსა. ქ-ნი მონაზონი სომეხ ენაზედ იმდერებს „წიწრანას“ და ქ-ნი ლასსლი ფრანგულ რომანსებს. სომეხ თეატრის დასი წარმოდგენს აგრედე ი. გურგინის ვოდველის „აჯი-სულეი-მან“, რომელიც პირველად ქ. მისკოეს იყო წარმოდგენილი 1858 წელს. საიუბილეო წარმოდგენის დასასრულ იქნება გამართული ცხოველი სურათი „უტატრი“. ამ წარმოდგენის მთელი შემოსავალი გადადებულია საზოგადოებრივი თეატრის ფონდისათვის.

* სოფ. დიდა-ყვანაში (ქუთაისის მაზრა); ჩვენი სოფელი თანდათან წარმატებაში შედის: ერთ-კლასიანი სკოლა ამას წინად ორ-კლასიანი გარდა და ახლა უნდათ ქალთათვისაც სკოლა გაპარათან; დღემდე აფთიაქის უქონლობის მიზეზით დიდ ხანად და გატყრევებს ვითმენდით, მაგრამ მეცადინეობითა და მოათაობით ბნის მონაწილეობით შეუკაცისა, სტატკი სომეხისა, ქიხოსრო დავითის ძის

აღნიშნულის წიგნები, როგორც ყველა სხვა ამ გვარი სახელმძღვანელონი, განყოფიერ ორს უთოვრეს ნაწილად: საკუთრივ „ანანია“, ანუ შესწავლა ასობისა (პირველი წიგნი) და პირველ საკითხავი წიგნი* შედგენ ანანის შესწავლისა (ოთხი დანარჩენი). თვითოველ ამ ნაწილს თავისი განსაზღვრული წესი და რიგი აქვს, რის გამოც ცალ-ცალკე უნდა იქმნას განხილული.

ყო დრო, როდესაც წერა-კითხვის ცხვის ბეჭედ ასწავლიდნ ამ წესით: „ან“, „ბან“, „გან“... მერე: „დღე“, „ენ—ღე“, „ღონ“, „ან—ღე“, „ღე“. ანუ შემდეგ ანანისა იწყებოდა: ბრა, ვრა, გრა, ღრა, ბრე, ვრე, გრე, ღრე. ამ უკუდარბობა დრომ ახილულის წყალი დალია; აწ გამეფდა წერა-კითხვის სწავლებას ესრედ-წოდებული ხმოსანი, გინა ხმოვანი (ЗВУКОВИ) მეოთხი. ახლის წესით ანანის შესწავლა ასე სწარმოებს.

ლორთქიანობისა, წარსულის წლის შემოკლებიდან ჩვენ სოფელში აფთიაქი დარსდა. ამავე ქ. დ. ლორთქიანოვიძემ ჩავაგონა ხალხს და წარსულ წლის დღეებგარს სოფელში შეადგინა „პირველი“*, რომ ყველა ღუქები, რომლებიც ამ სოფელშია (დღე-ღამისში 104 ღუქანია); გადატანილი იქმნის იმ ღუქებთან, რომლებიც სოფლის სასამართლოსთან და აფთიაქთან არის აშენებული, და იარმუკობს დღეთ დანიშნოს ოთხშაბათი. ეს „პირველი“* წარედგინა მთავრობას და, იმედიგვებს, დაგვიმტკიცებს...

* სოფ. ბოთასა (ღუშეთის მაზრა); 13 იანვარს შუა ღამის დროს მიუცვიდნენ სახლი ნინია ბოთას-შვილის ქვრივის ხუთნი კაცი სოფ. ჯაბილიდამ და კრებს ხანჯლებით დაუწყეს გაღება. გააღეს სახლის კარები და ქვრებს ხანჯლებით დაადგინეს თავზე, —შენი ქალის მოსატყუებლად მოვედით, ხმა არ ამოილა, თორც მოკვამათა. ავახაკებმა თოთხების წლის გასათოვარი ქალი მოიტაცეს და წიყყანეს სოფ. ჯაბილიდამ. მეორე დღეს ეს ამავე მოატყობის ქვეშეთის ბოქაულსა, რამეღმაც მაშინადე გამოუყენა ნადი-ბანდკარის საზოგადოების მამასახლისი და ერთი ჩანარი. მღვერთ ქალი წაართვის, რის კაცებიც დაიჭრეს და წამოიყვანეს ბოქაულთან. ბოქაულმა შეადგინა იქში, კაცები წარედგინა უმაღლეს მთავრობას, ხოლო ქალი, ყოველად უნებლად გადაჩრდილი, თავის დედს ჩაბარა, ქვრის სახლში კაცი არავინ არის; ერთი თვითანა, მეორე—უფროსი ქალი, გასათოვარი, რომელიც ქუაზედ არის შემცდარი, მესამე, რომელიც მოიტაცეს, და მეოთხე შვილის წლის ვაჟი. მთელი ოჯახი მეტად შეშინებულია და გულ-გახეთქილი ამ ამბის გამო.

* გაზეთს „I. II.“-ს შეუტყვიან

ჯერ ბავშვის ყურადღება უნდა მიექცეთ იმას, რომ ჩვენი სიტყვა, წინადადება, შესდგება ლექსითან; შემდეგ, რომელი უნდა შესდგება ხმებისაგან, და რომ თვითველი ხმა გამოითქმის ცალკე. აგრედე რამდენისამ ხმოვანი შესაძლოა შევადგინოთ ლექსი. რაკი შევადგინოთ ცრმა, რომ ხმა (ЗВУК) არის მოკლე და მკვეთრი ლექსი ერთი ხმა, მერე აუხსნით, რომ იგი ხმა გამოიხატება, დაიწერება ქალაქდებულ, ისევე, როგორც შევადგინოთ დახატული ლექსი, სახლი. ლექსი დაიწერება ხმებით, თვითველი ხმა გამოიხატება, დაიწერება; მერე წიგნითან დაიწერება ლექსი, და გამოიხატება ისევე ლექსი. ჩვენ აქ, რასაკვირველია, დაწერილი არ ავსურავთ წერა-კითხვის სწავლებას წესსა და რიგს; ეს მეორედის სწავლება და არა კრიტიკული წერილისა. ჩვენ აღვნიშნეთ მხოლოდ დიდა-ზური ხმოვის მეთოდისა.

რომ ამ უკანასკნელ დღეებს ყინველმა წახვიტეს ზოგიერთი ვენახები ტფილისის გუბერნიისაში.

შუადღის მახარება.

ყვირის ნომერში დაბეჭდილ წერილში, „საკომლოთა ანუ ნაღვლების დახანა გენეკაციების მიერ ტფილისის გუბერნიის“ შემდეგ პარა შედგება. ნათქვამია: ბოროტის მზარს: წლიური შემოსავალი—30,076 მ. 15 კ.; უნდა იყოს: 3,076 მ. 15 კ.

დაბატ სოფელი

(მოწერილი ამბავი)

დ. ზსტაფონი, 17 ანაკრა. ზამთარი გაქვებულა. თოვლი, წვიმა, ქარი, ცხრაჯალია მზე, ვარსკვლავებით გაკაშვებული ლამებით გრთმანეთის ადგილს უთმობს... შესწევს ერთი-ერთმანეთზე მიბმული ქარავანი უთმობსა, ფურცუნიანა. მხოლოდ კანტოკუნტლ ტალსშია და შექებაში ავოანგლონი ჩაღვადარი თუ გამოჩნდება ფერებ-ჩაფარდნილის და ილაგაქვეტრის ცხენებით. ისვენებს გლეხი მთელის ზაფხულის ტანჯვა-წავლებისაგან, ისვენებს მისი მარჩენილ საქონელს, რომ გამოზახებულ უფრო მხნად, უფრო თანაგვირგოთ შეებას ტვირთსა მიმისა და დამაშურელსა. თუცა კარგადა გრძნობს, რომ იმ ტვირთზე გაწეული ჯავა და დაღვარი ოფლი წრუთლსა იმდენადე მოუწმნდეს ცრემლსა, რამდენადც შარბან, ე. ი. იმდენი თუ აიღებს ამ ჯავით, რომ სული მოიბრუნოს და სიმშობლისაგან გატიალებილი არ დარჩეს. სულ სხვა სურათს დაგინახებთ, თვლი რომ ვადავლოთა „შარბანებელი“, რომელიცა წარმოებაში კანონით იმდენი წილი უნდა ეღვას, ოამდენი ჩინთვის ხელმოწიფეს. ვერც ერთი მათგანი ვერ დამტყურობა შარბანდელს წელიწადს. რა ვუყოთ, რა კაცის თვლი „ზარბან და გუბილოდელია“! მანკი ვინ რა მოიგო, ან ვინ რა წააგო, ამისას ვერას მოგახსენებთ. ეს, დეკ, თითონ იყო

დენე, ლმერთა მშვილობაში მოახმარაო, რაც შეუძენიათ. მხოლოდ რაკე ის არის, ამ მონაცემ ფულს სოკე ის ხმარობენ. მე თქვენ მოგახსენოთ, რაკე-კი რამ საქელ-მოქმედსა სპეკ გამოტყუება ჩვენში, ვგვლოდან თვინარი უხვი ხელი აქვე ვაწვლილი. კიდევ მატიკომ არის ჩვენში ქველ-მოქმედება ზღვად გამსკლარი, აი! ამა, თუ იგრისა* თვალყურს ადევნებთ, რაკე ხელის მოწერა იმართება, ნახეთ ზესტაფონი-დგან რამდენი ფული მიღის! სირცხვილი არ არის, აქედან, სადაც ამოღენა ფული ტრიალებს, ორისან სმის თუშნის მეტი არ ეცხოზოდეს საზოგადო საქმეს! მაგრამ რას ვამბობ, ჩვენს კაცს ჯერ, თუ ფულის შოვნის უნარი გამოაჩნდა, მის მოხმარების შწო სამოლით საქმეები უნდა გაუხდეს, ამ მოხმარება მაშინ იტის, როცა ჯიბე ხუთას ალანგას თავისიგან გამოქმული აქვს, ან არა და პირველზედაც შემომწყარი და მეორეზედაც.

აქაურებს თუ ყოველივე ის, რაც აღაშინებს მსჯავსად და ხატებდა ღვითხალა ჰქენის, აკლიათ, თუ ყოველსავე აღაშინებს* დღე ყოველ და ექმსა ყოველსა მუხანათად პირს არისდებენ, სანაგებოთ ამასვე ვერ ვუსაყურებთ, რაკე საქმე დაქნაზე მივლენ. დუქანი!.. რა სიამით, ნეტარებით მოსაგონარია აქაურების გულთათვის ეს გექს ასკიანი სიტუა! რა ზედინერბით სძვრეს გული და ბრწყინდება თვლები აქაურის „მოქალაქისა“ ამ ღვითხალა ბრის სიტუაქი! რა კაცი უნდა იყვის ის კაცი, რომ მაშინ მშვენებას არ ანაცვლოს ი ოხრად დახარჩენა* ფული, თაკი და ცოლ-შვილია?! ოღონდაც! კიდევ ამიტომ აქვს ორლანების ქვირილით ყურთა სენა წაღებული ღუქნის არის ვაგისლი აქაური ღუქნის ვილაც მოთრეულ „აფრიანების“ უწამოურის წრბინით! კიდევ ამიტომ არ ხოლმე აქაურს ქუქებში ჩხუბი და ვაიფაგობა, ღვინოთ აღეწილებსაგან ატეხილი. ჰო და! აქ ამდენს ამბავს ახწვეთ, ფულს ჯანს ავღლებინებთ, სადაც ალავი არ არის,—იქ ავაკეთობას* ირენთ, და შინკი ვინ იტის, თქვენი შემოამტკარილი მოხუცებული ღვდა, მოუძღურებული მამა, წვრილი ცოლ-შვილი, ნახევარ

შიშვლები, შიმშილით ყელ-გადგელებულები ჰყრიან და მათის საცოდაობით ქვეყანა იწვის! დაფიქრებულხართ-ლა ამანგ როდისმე, ზესტაფონილო მოქალაქე?.. აგ, ნეტავი შენ, მოკლელოა*, მტკუნთ თქვენ. მარა, როცა ჩვენს, რაკე იგივე მე, რომ ამისთანა სურათის მოწამე ვარ!..

ღვინით დამთრგალი—გამოფხოზოდება, ვისაც ფული ერთხელ მოუვია, იმის შოვნას ესე თუ ისე მეორეჯერად მოახერხებს, ვინც ჩხუბი-დგან დამარცხებული გამოვა, მეორეჯერ კეთს ისწავლის: თავისე ღონიერს კრძალვით და თავმდაბლად მოეპყრობა, და ასე თუ ისე, ცხოვრობს თავის ღონიერს ჩაღდება. მაგრამ... მაგარი ის არი, როცა ჯანბრთელობა იმდენად დაგიზინდება, ან როგორც აქაურები ამბობენ ხოლმე, „საპოინკრად“ ვაგინდება, რომ გაიწენის დღე წყვეა-კრულით მოსახსენებელი ვაგინდება, „ოღეს ტურ-ვად ვაიაფდეს, აღარ ღირდეს არცა ჩირად“, უთქვამს უკვდავ შოთას. ამის საბუთიკა ჰქონია. მაგრამ ჩვენი დაბაკი სახეში სრულებით არ მიუღია გაიხედვა; ბატარიო, აქაურს მღოსტინიკებში* და მაშინა მხახავთ, რომ გაიაფებული ტურვა ჩირად-კი არა, წითელ ქალღვრებად დასიფს. საითიკა არა მგონია, უნდა იგორონ, იგორონ და ბოლოს აქ უნდა მიაყლონ არათ ათას საექვო ყოვანკვერის დედაკაცებმა. ვინ მოსივლის, რამდენი უმანკო არსება ეძლევა ცნობილის აგს სენს მსხვერვლად, ვინ იტის რამდენი აუტარა ღვდა და თავზე თმა ავღვინდა ამანგ სენმა! და პატრონი და ქირსუფული არსადგავს სჩანს. აქ რა ხზობა, იმის მეორეხელ, რას ვამბობ, მეექვსედი თუ იქმნება ადგილობრივი მკვიდრი. უმეტესი ნაწილი მუშებისა და ნოქიებლის სულ დაბა-სოფლებიდან არიან მოსული, და, რა თქმა უნდა, როცა თავისუფლები არიან, ან როცა საქმეს მოაჩებიათ, იმავე დაბა-სოფელს და სახლ-კარს უნდა მოუბრუნდნენ, საიდგანაც არიან წამოსულები. და ამასობაში ის სენიკი, რომელიც ასე საბედისწიროდ თავზე მოიხიფეს, ძალა-უნებურად ამანგ დაბა-სოფლებში უნდა შეტარონ და ვაგაკურდნენ, სხვა რამ სიკეთის მამკვრებად. უნდა აღვლიანად აღვინაშნოთ,—ჩვენი სოფლები, ეს ნამუსია

ნობის, ეს თავდაქერის ბუდე, რომელითაც სამართლიანად თავი მოავჯებს სხვა ერებთან, როგორ მოახერხდება, როგორ ბოლო ეკლავს. ამის მხალისი გერჯერობით ხომ რაკე გვაძლევს, მაშინ ჩვერა იმ დღეს შევესწროთ, რომ ჩვენი სოფლებიკ იმ დღეში ჩაივარდეს, რა დღეშიაც ნოვგოროდის გუბერნიის სოფლები, სადაც ერთის ექიმის გამოკვლევით, ათში ერთი უკურნებელის სენით არის ავად. ამას ჯერაგანი ყურადღება უნდა მიექცეს, ამასთან დროით, სანამ ცეცხლი ბუტუტად და ჩაქრობა აღვილოთ. ქირს მანამ უნდა ვუშველოთ, სანამ ვკვლევთ.

თ. ს.

სასამართლოს მანანა.

განსამართლება სომხის მკვლას ტერგოსტანტანტ ანარატანისა და ლურჯლის მხაცკანს მელქიქაის 23-ს ანჯარს ტუაფასის ოლქის სასამართლოს მაერ.

თავმჯდომარეობს ოლქის სასამართლოს თავმჯდომარეს ანანაგე ბნი ბურეკატი, წევრნი: ი. პარჩევიანი და ე. ჩემსოვი. ბრალმძებელია ტფილისის სასამართლო პალატის პროკურორის თანამშემე ხლოდავიკი.

სასამართლოს წინ აწყვია ჩატების ბილის ფორტოგაფული სურათები, ხის პატარა ნატები, კენჭი, ნაფორი, რკინის არტებები და სხვა. ბრალდებულითა სკამზე სხედან: ახალგაზდა დაბაილის და სუსტის ტანის, შავგვრამანი მღვდელი არარატანცი და ახალგაზდად დაღვრემილის სხის ხელოსანი მელიქიკი.

ვექილი მღვდლის არარატანცის ოპოინინია, მელიქიკისა—მელიქადამოვი.

გარემუ ხალხიკ ბევრია, სკამები სულ სასეკა ვაქარ-ნოქებით.

სასამართლომ დაიწყო საქმის განხილვა 10 1/4 საათს, თავმჯდომარეს ჰკითხა ბრალდებულთა, დამნაშავედ ჰგრძნობთ თქვენს თავსა, თუ არაო. ორთავე ბრალდებულთ უარი აღიარავენ.

წაითხულ იქნა საბრალმძებლო ოქმი, რომლიდანაც სჩანს, რომ მღვდლის ტერკოსტანტინე არარატანცის იჯარით აუღია 500 მანეთოდ სოგებთა კანსიტორიასგან დრო

ებითის ხილის გაყეუბა მტკერის ერთ ტურტზე, წყალ-კურთხევა დღეს პროცესიის გასასვლელად; ხოლო კანსიტორიის არა ნდომებია, რომ მღვდელი იხსენებოდეს იჯარადრად და ამიტომ შემოხვედნი კანსიტორიის უმეტელ ტერკოსტანტისთვის მოუწერინებიათ ხელი პირობის ქაღალდზედ. მღვდელს არარატანცის მიუწევიან ანანაგად ღურგალი მნაკაან მელიქიკი. ამ ორს ანანაგეს ხილი ისე ცუდად აეშენებინა, რომ წყალ-კურთხევა დღეს ჩატუდა და ხალხიც თან ჩაიტანა, რიგი მოკვდა რიგი დაშვდა. ამისათვის ხილის აწვენებლნი: მღვდელი არარატანცი და ღურგალი მელიქიკი უნდა კანონით დასაჯონ.

შემდეგ ჩვენება ჩამოერთვა მოწმებს, რომლებმაც ასე სიტყვის: (უწინ-შენელი ჩვენება არ მოვიყვანეთ):

პოლისოვი (ღურგალი). მნაკაან მელიქიკი მოიპრიგდა ნარდალ ხილის გაყეუებას, რომელიც ჩაინგრა. ვაგაკეთე დაპირობისამერ 120 მანეთი მივიღე. შარშანაც მე ვაგაკეთე საიორდანო ხილი 100 მანეთად. ორივე ხილი ერთნაირად იყო ვაგაკეთებული. (პროკურორის კოხებით) ხილის მასალას მგონი მნაკაან ვეიგზანდა, ღვდელი არ მინახავს. (ჩემსოვის კოხებით) ფულს მნაკაანა მიამლედა.

პროკურორი თხოულობს იმ ჩვენების წაითხვას, რომელიც პოლისოვის გამოძიების ჩამოურთმევია. პოლისოვის უთქვამს თურმე, რომ ხილს მღვდელი და მნაკაან ვაკეთებინებდნენო, ორივენი ყოველ დღე მოდიოდნენ და სინჯავდნენ ნამუშავებს, მასხალაც საერთოდ მოქაუნდათო. პოლისოვი გამოტყდა, ვეკვლე მართალია, ხოლო მე ვადაამოიწყებო.

შოლაფქასტრია მასტრაფი. მე წყალ-კურთხევა დღეს მართლ-მადიდებელთა იორდენზედ ვეყავე და ხილის ჩატების ამბავი იქ შემტყობინეს. წინდ მე ეს ხილი არ გამისინჯავს, ხოლო დაბეჯითობთ-კი ვიცოდი რომ ხურთა - მიადგარი ათავლიერებად. როგორც მასხალს ამ ხილის თამაზებლარაკი მქონდა ქალაქის მოურავთან და ამ დაპირავს ინტენერი ენფერჯინციკი დაესწრო, რომელმაც სიტყვა, ხილი როგორად არა კუოდებო. არ შეიძლება ენფერჯინს არ

შემდეგ ამ მოსაზრებისა თავის თავად იბადება საკითხავი: რა რიგზე უნდა აწინაწავლობთ ხმები და ასოები? ანბანის რიგზედ, თუ როგორ? ანბანის რიგი, რომელსაც წარსულ საუკუნოში ადგენდ, მაინც რიგია, წეს-რიგი, ერთხელ და ერთხელ შემოღებულა, რიგი აღმუშავებისა. ვინც წერა-კითხვის სწავლებაში ამას უარაჰყოფს, მან სხვა რიგი უნდა დამაუაროს, უფრო ადვილი და საყდაგოგია მოსახერხებელათა შესაფერი. უწეს-რიგობა-კი, როგორც ყველგან, აქაც არ ვარგა.

ასეც იქვეყინა ჰედაგობები. აღმუშავებული წესი მიბაძვითა და მიიმუნობით-კი არ უარ-ჰყვეს; დასტოვებს, როგორც რიგი მოწინააღმდეგე, დამარღვეველი ჰედაგობის უმთავრესის, ძირითადის პრინციპებისა, რომელიც ჰედაგობებს: ჯერ ადვილი, მერე ძნელი; ჯერ ნაცნობი, მახლობელი—მერე შორეული, უცნობი. ანბანის რიგზედ მეორე ასოა „ბ“ ესწავლობთ

და ისეთს ადვილად სათქმელს და საწერ ასოს, როგორც „ი“, მხოლოდ მეთად. ჯერ ძნელს ესწავლობთ, მერე ადვილს, ასეთს წესს, რასაკვირველია, ჰედაგობები არ შეიწყნარებდნენ.

უკანასკნელი შემოიღეს შემდეგი წესი. რადგანაც წერა-კითხვას ბავშვი სწავლობს მხედველობის (თვალის) და სმენის (ყურის) დახმარებით, ამიტომ ანბანის სწავლების რიგმაც უნდა სახეში მიიღოს ეს გარეგანი ადვილი და ბოლოს უმძლავრესი. ყურსაც ესევე უნდა. სასაცილო იქნებოდა ის ოსტატი, რომელიც თავის მოწიფეს ჯერ შეაბამდა ასეთს ძნელს სიტყვების სწავლებაში: ჯანჯალი, ჯიჯავი, ჯურღოუო, და მერე: ია, ცოია, სასა. სასაცილობა და უეცრობა აქ ის არის, რომ ძნელი წამძღვარების ადვილს, გრაფიკული სასაცილობა იქნება აგრედვე შესა-

წავლთ ყრმას ჯერ ასონი: „წ“, „ქ“, „შ“ და მერე „ი“, „ა“, „ს“ და სხვა. მეორე ჯგუფი ასოების ადვილად იწერება და ადრეც ისინი უნდა იქმანს შესწავლილი. ამ რიგად ჩვენ ვხედვით ორს გზას ასოების დაწყობისას: ერთია ფონეტიკური, მეორე გრაფიკული (графический) ხოლო შესაძლოა ეს ორი გზა ვადაგავდინდეს ერთად, ერთის საგანგებოდ არ წავიდეს. ესე იგი, შეიძლება ასო ადვილად იწერებოდეს და ძნელად-კი გამოითქმოდეს; ასეთებია: მ, ვ, ბ და სხვა. ანუ გამოსათქმელად ადვილი იყოს და დასაწერად ძნელი, მაგ: ც, ტ, ხ... იქ, ასეთს შემთხვევაში, მეტი ოლაჯი არ არის, უნდა ერთ-ერთმა მოსახერხებამ დაუთმოს მეორეს, უნდა მოირიგდნენ. და იმ ეს გზა მორაგებისა კიდევ იქმნება შესაძ.

ვინა რამ უნებლოდ იკითხავთ ახლა: რომელს გზას ადგა „ახალი ანბანი“ ბნ აღნიშვილისაო?

იგი ადგა... ოპ, საკვირველებიკ წარმოიდგინეთ, რომ არც ერთს, არც მეორეს, არც მესამეს და არც ხომ იმ ძველებურს—ადფაგოტისას აი აღნიშვილი რა რიგით ასწავლის ანბანს:

Table with 26 columns and 26 rows containing the Georgian alphabet in a specific order: 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33

ფონეტიკური წესი აქ არ არის დატული. ცნობილია, რომ ყველაზედ ძნელი გამოსათქმელი ხმები ის ხმებია, რომლებიც გამოითქმან ბავებთა დახმარებით: ბ, გ, მ, ვ; მერე მოსდევს ენის-მიერნი: ლ, ნ, რ; მერე ხორხის-მიერნი: გ, კ, ქ, ლ, ც, ხ. ყველაზედ ადვილნი არიან (უხმა ასოთა შორის, რასაკვირველია), კბილის-მიერნი: ს, შ, ც, ჩ, რა

ხ... და სხვები. მაშასადამე, ყველაზედ ადვილს „ს“ დაუქურია, ახალ ანბანში* მერე ადვილი და ძნელს „ხ“ მერეთხე. ადვილ-გამოსათქმელ მხას „ც“ უკავია 23 ადგილი, ძალიან ძნელს „გ“-კი—მეცხრე. დანარჩენებიც უფარადრთ, და ჩვენი აზრი ცხადზედ შედარებულად ცხად გამოვა.

არც ასეთა მოხაზულობის სიადვილო და სიმწლევა სახეში მიღებულ. ექვი არ უნდა, რომ ასო ეს ადვილად იწერება და უნდა მიუძღოდეს ასოს „ხ“, რადგან უკანასკნელი წარმოებულა პირველისაგან. „ა“-ს რომ ზემოდაც კიდევ „ა“-ნი მოემატოს, გამოვა „ჰ“, მაშასადამე, შემდეგ ანის შესწავლისა უნდა გადავიდეთ „ჰ“-ზედ, როგორც მისგან წარმოებულს ასოზედ გენეტიკურის წესით. ბნ აღნიშვილის ანბანში-კი „ჰ“-ს მე-22-ე ადგილი უკავია. შეადარეთ სხვა ასოებზედ და დარწმუნდებით, რომ ავტორს ამ გზისთვის (გრაფიკული) აუხვევია.

ენა ხეილი, რადგანაც იქვე ახლო, მუხრანის მამულზე, რაღაც შენობა კეთდებოდა და ენფუნჯიანი ცხორებად დაიარსებოდა. მე ახლად ვიყავ დანიშნული ქალაქის პოლიციისტირად და არ ვიცოდი, რა წესით და ვის ნებართვით კეთდებოდა საიორდანი ხილი.

დოქტორი. მე ბორნები მაქვს იჯარით აღებული. გვიგე თუ არა ხილის ჩატების ამაგი, მაშინვე ნავენი მივაწვდი და ბევრი გადავარჩინე სიციველს. მივლი სამი დღე ვეწვავთ. როდესაც კეტებოდა და კავებით წყალში დამარჩილთ ვიყავით, დავრწმუნდი, რომ ზოგი ხილის ფეხი ქვიშაზე იდგა და არა მაგარ ნიადგებულ. წყალ-კურთხევის წინა საღამოს, ხუთ საათიდან დაწყებული მეორედ დღის ნაშუადღევს სამ საათამდე, წყალი მატულობდა; სამის მაგვრად ხუთ არ მინამდე აიწია. მტკიცება ესე ერთი ბაშად იყი მოვარდნა, წინა წლებშიც იანვარში ბევრჯერ აწეულა ერთბაშად სამ არ მინამდე. ერთხელ, მხსნოეს, მართლ-მადიდებელთა ორდანი ნი მოიტაცა და ანხატის სობორისთან დავიჭირე. მე ოც-დახუთი წელიწადი იმ საქმეში ვარ. ჩატების ხილი იხილ ამვე ადგილს იყო გაკეთებული სიკა წინადაც კეთდებოდა.

თავმჯდომარის წინადადებით, სასამართლომ დაადგინა ჯერ ექსპერტების აზრი ბორნებისა და სხვა მოწმების მერე ჩამოვართვა ჩვენებამ. წავიხილეთ იქნა ოქმი ჩატების ხილის შემოწმების მკლდენ კაცთაგან და ჩატების მიზეზის გამოკვლევა. შემდეგ მოიწვიეს ექსპერტები.

ექსპერტები ამტკიცებენ, რომ ხილი სულ სასაგლად იყო გაკეთებული. ძველი და უფარვის მასალა მინათა. ეტყობა, გამკეთებელი მასალას უფუხილდებოდა, არ გაფუქვდებოდა. კოჭების დასაწყობად ადგილსაც რგავლი ხეები არ იყო ცოტად მინიჭ წიათლილი. ფიციარი უბრალოდ იყო მიყრილი. რკინის არხები სანკვირდებოდა სოფლია აქა-იქ დაკრული, ისე რომ ერთმა ექსპერტთაგანმა ოდნე გამოისწია და მოკლიჯა ერთი არხი. ლუჩმანი რა არის, ისეთი არ არ იყო რიგიანად დაკრული. უნდა ესთქვათ, ამბობს ერთი ექსპერტთაგანი, რომ ამირთ-კავისთან თავის ხელების მკლდენ დარგალი ძალიან იშვიათია, თითქმის არც-კი

ერთის სიტყვით, ბატონი შემდეგნელი არ ადგია არც ერთს პედაგოგის მიერ შეწყენარებულს და მოწმებულს ვკლს. მისი რიგი და წესი უწყის-რიგობაა, უსიტეობაა, აურევ: გადურევი ასოები ალაღობდებულ, უდღეადასოვლი.

აღნიშნულის წიგნი რომ საკლასო სახელმძღვანელო იყოს, მაშინ ჩვენ მიერ აღნიშნულს ნაღს დიდი მნიშვნელობა არ ექნებოდა, რადგან სკოლაში ვიდრე ანბანს დაწვებდნენ, ბავშვებს საკმაოდ ავარჯიშებენ ხმებისა და ასოთა ელემენტების შესწავლით, რის გამოც სიტყვის სისტემის (რომელიც უნდა იყოს) ასოთა გარეგანებაში, ისეთი დიდი მნიშვნელობა აღარ აქვს. ეხლა-კი, ვამბობთ, რაკი წიგნი ოჯახში სახმარებლად არის დანიშნული, უნდა ერთ-ერთს ჩვენ მიერ აღნიშნულს სიტყვას ადგეს.

საქმეში ჩაუხდევს კაცს, შესაძლოა, ჩვენი შენიშენა უმნიშვნელოდ ეტყენოს. შეიძლება სთქვას: განა სულ

არის, იმიტომ რომ აქ შენობა სულ ქეთიკირისა კეთდება, ქეთისის გუბერნიის ვარდა, და იქაც ხერხისა და ხელმწიფის ვარდა სხვა იარაღი არ იკლან. დროებითის ხილის გაკეთების ბევრი არა უნდა-რა, რუსეთში ყველა და ღურგლის მიხაზრებს; აქ-კი ღურგლის ცოდნის არ უნდა ენდოს კაცი. ჩატების ხილი უბრალოდ ღურგლის ნაშუადგარი უნდა იყოს, თუმცა უბრალო მუშა-კი მიახებრებდა ესე უხერხილ ერთი ერთმანეთზედ მასალის მიყრას. ამისთანა ხილი, რიგიანად რა გაკეთდეს, 1000 მან. დადგინდა.

ჩატების მიზეზი წყლის მოვარდნა არ არის. წყლის ფეხი არ გამოუტყლილი და არც სხვაფრი დავუხიანებია. აქ სხვა მეტად ცხადი მიზეზია. ჯერ ერთი რომ ყველა ფეხი ერთნაირის ნიადგებ არ იდგა; ზოგი ქეთიკირის კედლებზედ შეეყენებინათ და ზოგი-კი ქვიშაზედ. ხალხი რა უნდ შესდგა, ქვიშაზე მდგარი ფეხი ძირს წავიდა, ხილის ცალი მხარე აყარავდა, დაუშვარებულად მოწმებმა გაიწვამონიწეს, ფეხს დასცილდნენ და წყალში ჩატყდნენ. წყალს რომ არ ემატნა, ხილი მაინც ჩატყდებოდა.

ამის შემდეგ მოწმების ჩვენების ჩამორთვევა განაგრძეს.

თ. საღამოდ ექისსოვი. მე იმ ხანებში დამნიშნეს მესამე უჩასტის პრიტივად, როდესაც ეს უხეიდებოდა მოხდა. მე არ ვიცოდი, თუ კანსისტორიის ხუროთ-მოძღვარი არა ჰყავს მიწვეული. წინად ყოველთვის ჰყავდა წირულ-კი არა, როგორც შემდეგ შევიტყე. თუ სადმე შენობა კეთდება და პატრონს ნებართვა არა აქვს, პოლიცია მუშობას შეუტრებს ხალხმე. უკეთუ შენობა შეუტყენის ხანხანს, მთავრობას ან სხვა დაწესებულებას, ჩვენ არ ვერ იბოძრებოდა წყევლიც და წირულიც დაწესებულება ნება-დაურთველად საქმეს ვინ მოჰკიდებს ხელს და კანონის წინააღმდეგობას არ იკადრებს. ბევრჯერ ქალაქის გამგებობასც მოუწერია ჩვენთვის, ესა და ეს შენობა შეჩერეთა, და ჩვენც მოწვერილობა აღსრულებამო მივუგეყენია. ჩატების ხილის შესახებ არა ქალაქი არ მოგვლიდა.

ზ. ოსმალოვი. (ქალაქის გამგებობის წევრი). წინად კანსისტორია მოწვერიდა და ხალხმე ქალაქის გამგებობას, საი-

რომ მან თვით მიაგნოს იმ ქეშპირიტებს, იმტერიის თავი, იწვალოს და თვით-კი აღმოაჩინოს საპოვნელი. მხოლოდ ასეთს ცოდნას აქვს ფასი, მხოლოდ ამ გზით შეძენილი სწავლა გადაიტყვის სისხლ-ხორცად, სამუდამოდ შეთვისების ყრმას. ძველდებურის წესით სწავლა ქარის მოტყენილს ჰგვანდა და ქარსმე მალე გაჰქანდა. ნათქვამიდანაც დინახადითა, რომ რიგი და წესი სწავლებაში ქე-კუთხედია, დიდ-მნიშვნელოვანი საგანია. ამ მიზრით, ამ თვლით რომ შეხედავდნენ ბან აღნიშნულის ანბანს, უკნაყოფილო რჩებოთ. მერე, განა თავი-დება ამათი უხალ ანბანის ნაკლებდებებმა ყველაზედ დიდ სიძველეს ანბანის სწავლებას, მის სტილასა და ხარობის, შეადგენს ასოთა შეერთება, ერთად წაითხვან (Слияние). ძალიან უკრის ბავშვს უხმოდ და ხმოვან ასოების გადახმა, ვერ გამოუტყვამს ერთად. შეგნებულმა კაცმა აქ

ორდანი ხილს ვაკეთებთ და ხუროთ-მოძღვარი გამოგვიგზავნეთ. გამგებობა ჰგვანდა. შარშანწინაც ესე მოგვეწერა. ჩვენ ჰქონდა და პოლიცია მოვარდნით. თუმცა წინად არაოდეს ჰქონდა და პოლიცია არ გამოუგზავნა კანსისტორიას, მაგარ ხუროთ-მოძღვარი მაინც იგზავნებოდა ხოლმე; ეს პირადი საქმე იყო იმ წვერისა, რომელსაც ხუროთ-მოძღვართა განყოფილება ემაჩა. ამ ორის წლის წინად მე ჩამაბარეს ეს განყოფილება. მე მოვიწვიე კანონიერად შეგნებულნი ჩემი მოკლებოდა და ამინდომოვარე კანსისტორიის პლანი და პოლიცია. კანონში ნათლად არ არის დასახლებული, ვინ უნდა დართოს ნება ქალაქ ადგილას ხილენს აგებისა-ქალაქის გამგებობამ, თუ საგუბერნიო სამმართველომ; ჩემის აზრით, ეს უნდა უფრო საგუბერნიო სამმართველოს ეკუთვნის. პლანი და პოლიცია არ მოგვსვლია კანსისტორიიდან, ნება არ მიგვიცია, ხუროთ-მოძღვარი არ გავგზავნიდა და არც-კი ვიცოდი, თუ ხილი უბრალოდ კეთდებოდა.

შოკოლოვი სიტყვას აწყვეტინებს: მართლა არ იცოდით რომ ხილი კეთდებოდა, თუ ყური არ ათხოვით?

ზ. ოსმალოვი. თუ ვამბობ, სჩანს, მართალია... ახალი შენობა თუ კეთდება სადმე, პოლიცია მოვალეა პატრონს ნება-რიგის ქალაქი მოსთხოვოს და, თუ არა აქვს, ქალაქის გამგებობას შეატყობინოს. ჩვენ-კი არ მივეწერი ხოლმე პოლიციას, ესა და ეს შენობა შეატყენა. თუ ქალაქის მოხელეთაგანმა შემთხვევით ვაიგო, რომ სადმე კეთდება შენობა ნება-დაურთველად, ან თუ საჩივარი შემოიტანა ვინმე, მაშინ-კი მივეწერი ხოლმე პოლიციას, აუტყობოდა. წლებულ სობის ორდანიხათვის ხილი ქალაქის გამგებობამ გაკეთდა და დაუჯდა 210 მანეთი მასალიანად; მასლა გამოვა 70 მანეთისა. პატრონი ხილ გაკეთდა, სულ შვიდ საფამდე სიგრძე აქვს.

შესასწავლა (ქალაქის გამგებობის ხუროთ-მოძღვარი). კანსისტორიის თანხმობით, მე-მეტი გამოგზავნეთ, ხილდგან იორდენდმე გზა მასწავრონო, და მეც გავგზავნე. ხილი მე არ მინახავს და არც ვიცი, ენფუნჯიანი დადიოდა იქითენ, თუ არა. დავსწავლა ხარხარის (წვერი კანს-

ტირისი). ხილს ყოველ წელიწადს ვაგზავნებ 700 მანეთი ითხოვს. კანსისტორიის გამგებობა. მერე მღვდელი არაჩატყენი-კი მოვიდა და 500 მან. შემოგვამალი. კანსისტორიამ უარი უთხრა, როგორც მღვდელს არ შეგვეწვინა იჯარით-მოძღვარობა. მერე ტურ-გუსსოვი მისულოყო კანსისტორიამ და პატრონს ქალაქის ხილი მოეწერა. ჩვენ ვიცოდით, რომ ტურ-გუსსოვი დიავკვანდა იყო იმ ეკლესიაში, რომელიც მღვდელს არაჩატყენის ემაჩა, ხოლო და-კვანდაში ჯერ დაშტკიებული არ დაკვანდა ჯერ დაშტკიებული არ დაკვანდა. ჩვენ ვიცოდით, რომ ტურ-გუსსოვი დიავკვანდა იყო იმ ეკლესიაში, რომელიც მღვდელს არაჩატყენის ემაჩა, ხოლო და-კვანდაში ჯერ დაშტკიებული არ დაკვანდა ჯერ დაშტკიებული არ დაკვანდა.

ოსსეს წყვარამე. მღვდელმა არაჩატყენამ ხის მასალა წაიღო ჩემგან, ფული მომეცა; 18 მანეთი დარჩა და მერე მასალით გამისწორდა. სამმა მოწმემ აჩვენა, რომ ღურგლის მხატვარმა მელიქიშვილმა უთხრა ვილც ტერ-სარქისეს, წაიღ ჩქარა, პოლიციას შეატყობინე, წყალი მოვარდნო და ხალხი ჯგუფ-ჯგუფად არ გაატაროსო. შემდეგ სიტყვა პოლიციაში დაიწყო. (დასასრული იქნება)

სტორიისა). ხილს ყოველ წელიწადს ვაგზავნებ. შარშანწინ ღურგლებმა 700 მანეთი ითხოვს. კანსისტორიის გამგებობა. მერე მღვდელი არაჩატყენი-კი მოვიდა და 500 მან. შემოგვამალი. კანსისტორიამ უარი უთხრა, როგორც მღვდელს არ შეგვეწვინა იჯარით-მოძღვარობა. მერე ტურ-გუსსოვი მისულოყო კანსისტორიამ და პატრონს ქალაქის ხილი მოეწერა. ჩვენ ვიცოდით, რომ ტურ-გუსსოვი დიავკვანდა იყო იმ ეკლესიაში, რომელიც მღვდელს არაჩატყენის ემაჩა, ხოლო და-კვანდაში ჯერ დაშტკიებული არ დაკვანდა ჯერ დაშტკიებული არ დაკვანდა. ჩვენ ვიცოდით, რომ ტურ-გუსსოვი დიავკვანდა იყო იმ ეკლესიაში, რომელიც მღვდელს არაჩატყენის ემაჩა, ხოლო და-კვანდაში ჯერ დაშტკიებული არ დაკვანდა ჯერ დაშტკიებული არ დაკვანდა.

ოსსეს წყვარამე. მღვდელმა არაჩატყენამ ხის მასალა წაიღო ჩემგან, ფული მომეცა; 18 მანეთი დარჩა და მერე მასალით გამისწორდა.

სამმა მოწმემ აჩვენა, რომ ღურგლის მხატვარმა მელიქიშვილმა უთხრა ვილც ტერ-სარქისეს, წაიღ ჩქარა, პოლიციას შეატყობინე, წყალი მოვარდნო და ხალხი ჯგუფ-ჯგუფად არ გაატაროსო.

შემდეგ სიტყვა პოლიციაში დაიწყო. (დასასრული იქნება)

შერილი რამდამიის მიხარით

ვათხოვთ, თქვენას გასწავლის საშუალებით მადლობა გამოკუთხვადო „წინა-გითის გამაგრებულს სასოფლო-საეკონომიკურს“ მომუშავედ შექმნიან რეპუტაციას ჩემს ქვეყნის სამეფლო სკოლას ოდნე ათა გეგმადანა „რეკონსტრუქციის“ ანუ „გეგმადანა“ საშუალო ექსპლუატაციის ქარაუღა რეკონსტრუქციის, სამეფლო გრაფიკა, უნაი ეფუთა ცალხა, ერთი ეფუთა მუხლის ფესხა და ოდნე ათა ფუთა. მადლობას უკუხვად ჯერევედ დასაფუთს დეათას შობლას ეკლესიას მადგურას სტრუქტურ კონსტრუქციის, რამდამი შექმნიანა ამავე სკოლას სტრუქტურა, 20

დღი თან-დათანობა უნდა იხაროს, ამოა, ნელ-ნელა შეიჩვიოს ყრმა კითხვას. უნდა აღუჩიოს ჯერ დღილი ასოები, მერე ძველი. მაგალითად, დღილი შესაკითხია: სია, ციცა, კაც... ძველია: დრტინევა, თრთოლა... სინდემე იმპა, რომ მოკლე სიტყვებში ბერეს უხმო ასოთა მოუტყარი, ერთად თავთ. ჯერ უნდა შეიჩვიოთ ბავშვს უხმო ასოთა შეერთებას, მერე, შემდეგ დღის ვარჯიშისა, ერთ ხმოვანი ასო ჩაუბატოთ, მერე ორი და სხვა.

ამ მიზრით „ახალი ანბანი“ ვერ უდგარს პოლიციას. მესუთუ გაკვეთილშივე აღნიშნული მიუყოლები ორ-ორი უხმო ასო: „ოაბა“.

ერთი უკანასკნელი სიტყვა არაა ნუგე. ბატონი აღნიშნული ასოთა სწერის ასოებს, არამედ ჰხატავს კიდევ: თვითვეულს ასოს ჯერ ჰხატავს სწორი ხატება, მერე სწორს. ასოები ხატავს არც ერთი შეგნებული პედაგოგი არ მისდევს, მერე სწორე

მასწავლებელი რადენ კანტრითე. იანვრის 20 1893 წელსა.

დებემა 23 იანვარი

სამბარაზი. აკრძალულ იქნა ცალკე ნომრებით გაყიდა „პეტერბურგის გაზეთის“ და ოთხის თვის ვადით აკრძალულ იქნა ბეკვან ვაზეთის „Курск. Лист“-ისა.

რ.მ.მ. დაბატმბრებულ იქნა კასირი პოლიციის მანერტა. ამბობენ, რომის ბანკმა დაურთვა 1,200,000 ლირა წვერებს იმ კომისიას, რომელსაც დავალებული ჰქონდა განეგრძო პოლიციის სემისიო ბანკენისა, და ვითომ შეფის გვარეულობას რომის ბანკისთვის მიეტეს 4,000,000 ლირა ზოგიერთ საპოლიტიკო მოღვაწეთა გადაუხდელ თამსუქების გაუქმებისთვის. პალატა თითქმის ერთხმად გადასწყვიტა, სამართალი იქნას მიტეული დებეტურა დ-ტერბი.

ლონდონი. „Times“ დებეშით აუწყებენ სტამბოლიდან, რომ საფრანგეთის ელიი სტილიობს, გააბედინოს პორტის კონვენციის განმარტვა იმ საქმის განსახილველად, რომელიც ეხლა დაიბადა გვებტემი ინგლისის წყალობითა.

ბარლინი. 31 იანვრის საღამოთი დაბეგდეს და გააუტყლეს „Exitblatt“-ი, რომელშიც ვითომ რუსეთთან გამგზავნილი ტყუილი ცნობები ეწერა. დანაშაუენი სამშაბათს საღამოთი დაბატმბა პოლიციამ.

24 იანვარი

სამბარაზი. პოლიციის ტომის უნივერსიტეტის სულაკივი დანიშნულ იქნა იმვე უნივერსიტეტის რექტორად ევლიის ოალგუდ, რომელმაც ავადმყოფობისა გამო სამსახურს თავი დაანება.

გუმნი ოლგანსარე ნეველის ოლგანში დასაფლავეს განსვენებულის გენერალ მთაშევის გვამი. წირვის დასწრებში მათი უდიდებულთაიანი სხვა გვირგვინთა შორის, რომლებიც

ხეხებით. ეს მოად შემოიღეს მეორე და მესამე ხარისხიან შემადგენლებში რუსეთში, და იმთა წაპაბა ჩვენმა ავტორმა. ყველაფერი აღზრდა-სწავლებაში უნდა ეთანხმებოდეს ბუნებას და მისს მოთხოვნებს. ბუნება არ ითვლის სწორე ხატებით წერას, ქართული წერა მრავალია. განა დანიხატება ვაზლი სწორე ხატებით? ანუ თვები, ფრინველი და სხვა? არა, მაგრამ აღნიშნული უხატავს ბავშვებს და იმთა ერთს მხრივ ამბინჯებს ქართულ ასოს და წინააღმდეგობას მისს ბუნებას, მეორეს მხრივ უმბინჯებს ბავშვს სტრუქტურის გრძობას. ანბანში მოქცეული სურათნიც ვერ დაიკვებებენ შნოს, ლახთან და სიმშვენიერს.

პაატა (დასასრული იქნება)

